

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13650/2024
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Јасмине Симовић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Марковић, адвокат из ... против против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гж 381/22 од 10.11.2022. године, у седници већа одржаној 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гж 381/22 од 10.11.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гж 381/22 од 10.11.2022. године и пресуда Основног суда у Ивањици П 836/17 од 29.09.2021. године у ставу првом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужилци на име накнаде штете исплати износ од 90.260,43 динара са законском затезном каматом од 02.11.2017. године до исплате и захтев за накнаду трошкова поступка у износу од 58.010,00.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 42.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа ове пресуде..

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици П 836/17 од 29.09.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 90.260,43 динара са законском затезном каматом од 02.11.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ почев од 26.08.2010. године до 01.11.2017. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 58.010,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гж 381/22 од 10.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у

ставу првом и другом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против другостепене пресуде, тужена је изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права. Наводима ревизије и поднетим прилозима, тужена је указала да је правноснажним пресуђењем о досуди накнаде штете на терет тужене Републике Србије одступљено од судске праксе, због чега је овај суд разматрао дозвољеност ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23) - ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, о изјављеној ревизији потребно је одлучити ради уједначавања судске праксе, па је зато одлучено као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена у ДП „Металац“ Ивањица које је приватизовано закључењем уговора о продаји капитала од 13.09.2007. године. Уговор о приватизацији је раскинут 11.05.2009. године након чега је код Агенције за привредне регистре уписано као акционарско друштво. Пресудом Општинског суда у Ивањици Пр 121/02 од 17.04.2003. године усвојен је тужбени захтев овде тужиле против наведеног послодавца ради исплате зараде, трошкова превоза, топлог obroка и разлике до пуног износа отпремнине због одласка у пензију. Споразумом о измирењу међусобних права и обавеза закљученим између „Металац“ а.д. Ивањица и тужиле 22.04.2008. године постигнута је сагласност да ће послодавац исплатити укупан износ дуга од 147.620,43 динара у 6 једнаких месечних рата у периоду од 01.05.2008. до 10.10.2008. године, а тужила се обавезала да ће одложити извршење у предмету И 424/07 и након измирења дуга да ће повући предлог за извршење. Решењем Општинског суда у Ивањици И бр. 309/09 од 10.04.2009. године одређено је извршење по предлогу тужиле на основу правноснажне и извршне исправе против извршног дужника „Металац“ а.д. из Ивањице. Решењем Привредног суда у Чачку Ст 340/10 од 26.08.2010. године, отворен је стечајни поступак над стечајним дужником „Металац“ АД Ивањица (које је пословало искључиво друштвеним капиталом). Тужила је поднела пријаву потраживања и тужили је признато потраживање у укупном износу од 90.260,43 динара у трећем исплатном реду. Решењем Привредног суда у Чачку Ст 340/10 од 15.03.2016. године усвојен је завршни рачун стечајног управника, извршено је намирење стечајних поверилаца и закључен је стечајни поступак 15.03.2016. године. У стечајном поступку, правноснажно окончаном, тужила није наплатила своје потраживање. Тужила није покретала поступак ради утврђења повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, пресудама нижестепених судова обавезана је тужена Република Србија да тужиљи исплати накнаду штете у износу од 90.260,43 динара са законском затезном каматом од подношења тужбе 02.11.2017. године до исплате, уз закључак о основаности тужбеног захтева у том делу, заснован на схватању да тужиља има право да неизмирено потраживање из радног односа утврђено у поступку стечаја спроведеном над привредним друштвом које је пословало са друштвеним капиталом, оствари као накнаду материјалне штете од Републике Србије, по основу њене објективне одговорности за неизвршење правноснажних судских одлука којима су потраживања утврђена али нису измирена у поступку стечаја.

По оцени Врховног суда, изнето правно становиште се не може прихватити као правилно.

Одредбом члана 58. став 1. Устава Републике Србије јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених по основу закона. У друга имовинска права стечена на основу закона спадају и новчана потраживања која се односе на исплату неизмирених зарада по основу рада.

Према члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Када се ради о привредном друштву – дужнику који послује са већинским друштвеним или државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу посебне обавезе Републике Србије, када је објективно онемогућено извршење судске одлуке којом је запосленом признато и досуђено потраживање из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом. У тој ситуацији Република Србија је одговорна за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су, без њихове кривице, остала неизвршена у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године).

По оцени Врховног суда, доношење правноснажне одлуке по приговору странке ради убрзања поступка, а којом се утврђује повреда права на суђење у разумном року, представља предуслов за остваривање права на исплату имовинске штете.

Одредбама наведеног посебног закона уређена је заштита права на суђење у разумном року, правна средства којима се у посебном поступку штити то право, стицање права на правично задовољење, а све у складу са предвиђеним мерилима за оцену трајања суђења у разумном року (између осталих и дужина трајања

целокупног поступка), као и право на подношење тужбе против тужене по основу објективне одговорности за накнаду имовинске штете у року и под условима прописаним тим посебним законом.

Тужила је пропустила да реализује право да поднесе приговор ради убрзања поступка и тиме издејствује правноснажну одлуку којом се утврђује повреда права тужиле на суђење у разумном року и да услед тог пропуста у стечајном поступку није дошло до потпуног намирења њеног потраживања.

Стога, како предуслов за објективну одговорност тужене није испуњен, то се не може ни извући закључак да је тужили повређено право на мирно уживање имовине зајемчене чланом 58. Устава Републике Србије, због чега неосновано потражује накнаду имовинске штете.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Тужена је успела у спору и на основу члана 153. став 2. и члана 163. став 1. ЗПП остварује право на накнаду трошкова поступка, потребних и опредељено тражених по врсти и висини, и то за састав одговора на тужбу 6.000,00 динара, састав жалбе 18.000,00 динара и састав ревизије 18.000,00 динара, укупно 42.000,00 динара. О трошковима поступка је одлучено као у изреци, на основу члана 165. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић